

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

Osnovna in višja raven

GRŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 11. junij 2018

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**OR in VR****Slovnica, kultura, civilizacija in književnost****Splošna navodila**

Kandidat mora v Izpitni poli 1 pokazati, da praktično obvlada osnovne slovnične zakonitosti grškega jezika: da pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni). Prav tako mora pokazati, da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v obliki stavkov) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini. Posebne naloge so namenjene preverjanju znanja iz književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin, s katerimi se je kandidat seznanil pri pouku in domačem branju.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ θάλαττα	Za vsako napačno rešitev se odbije ena točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbije največ 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	1	♦ εὐδαίμων	
	1	♦ ὄνειμί	
	1	♦ σύβμεις	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ 1.os edn. ali 3.os. mn. ind. aor. glagola λαμβάνω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki; skupaj lahko kandidat dobi 6 točk.
	2	♦ 3. os mn. ind. aor. pas. glagola παιδεύω	
	2	♦ 2.os. edn. imper. prez. glagola ἔδω	
Skupaj	6		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ ποιήσουσι(ν)	Za vsako napačno rešitev se odbijeta dve točki; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	2	♦ ἐλύσασθε	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	4	♦ Acl (accusativus cum infinitivo)	Za vsako napačno določitev se odbije 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
		♦ Ὁ φύλαξ κελεύει τὴν Χανθίπτην ἀπαγαγεῖν.	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	5	♦ Πολλοὶ νεανῖαι ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τοῦ Σωκράτους.	Če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna v poglavju 3.3.2; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbije največ 5 točk; skupaj lahko kandidat dobi 10 točk.
	5	♦ Ὅδε ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔχει νοῦν.	
Skupaj	10		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	12	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου. ♦ Ἐν νυκτὶ βουλή τοῖς σοφοῖσι γίγνεται. ♦ Οὐκ ἐγὼ τούτου αἰτιός εἰμι, ἀλλ' οὗτοι. ♦ Βλέπει Διογένης ἄνδρα τινὰ ἐκ τοῦ σταδίου βαδίζοντα. 	Za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po ½ točke; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbijejo največ 3 točke; skupaj lahko kandidat dobi 12 točk.

Naloga	Točke	Rešitev
7	10	<p>♦ Že stari Grki so iskali odgovore na vprašanja o našem bivanju. Prvi filozofi so živeli v Joniji. V 6. stol. pr. n. š. se je začela filozofija, ki je postavljala domneve, kakršne bi danes imenovali znanstvene ali naravoslovne. Kasneje se je filozofija začela ukvarjati z načeli političnega in družbenega življenja, pa tudi z moralnimi in verskimi vprašanji, s pojmovanjem vrlin in povezanostjo posameznika z božanskim. Takrat je postala način življenja, ki naj bi mu sledili v skladu s filozofskim prepričanjem. Grška filozofija ima torej korenine v 6. stol. pr. n. š. med jonskimi Grki v Mali Aziji. Takrat se je najbolj ukvarjala z razmišljanjem o pomenu vesolja. Povezana je bila z imenom Talesa iz Mileta, čigar glavna naslednika sta bila Anaksimander in Anaksimenes. Ti so iskali snovna počela vesolja v eni sami neustvarjeni in neuničljivi substanci. Tales je bil prepričan, da je to voda, Anaksimander, da je nekaj neopredeljivega, kar je brez določenih lastnosti, Anaksimenes pa, da je to zrak. Heraklit iz Efeza ni pripadal tej šoli, odklanjal je tezo o večni substanci kot temelju vseh snovnih sprememb in videl stvari v stanju pretoka, snov samo pa v nenehnem spreminjanju. Pitagora, jonski Grk s Samosa, ki se je preselil v Kroton, ahajsko kolonijo na jugu Italije, je tam ustanovil drugo filozofsko šolo. Pitagorejci so videli temelj vesolja v številih in njihovih povezavah. Tretja šola je bila eleatska (tudi na jugu Italije). Ustanovil jo je Parmenid in jo nadaljeval Zenon. Ta šola je razlikovala med resnično snovjo vesolja, eno, večno in nespremenljivo, in pa med neresničnimi pojavi sprememb, raznolikosti in gibanja, ki jih zaznavajo čutila. Empedokles je bil prvi, ki je vpeljal teorijo o štirih elementih: zemlji, zraku, ognju in vodi, iz katerih v različnih razmerjih izhaja vse. Anaksagora je verjel v izvorno mešanico, ki vsebuje semena vseh snovi. Levkip naj bi bil ustanovitelj šole atomistične filozofije, ki je slonela na nauku, da je vesolje sestavljeno iz velikega števila atomov, ki so mehansko povezani. Ta nauk je naprej razvijal Demokrit. Grška filozofija je dosegla vrhunec s Sokratom v 2. pol. 5. stol. pr. n. š. ter s Platonom in Aristotelom v 4. stol.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
8	10	<p>♦ Izobrazbo in vzgojo otrok v Šparti je nadzirala oblast, kar za grške polis ni bilo običajno. Špartanci so potrebovali neusmiljene, disciplinirane borce in močne ženske, ki bi rodile čim več vojakov, da bi tako ustvarili najmočnejšo vojsko Grčije. Urjenje se je začelo zgodaj. Tako rekoč dečki so morali prestati krute preizkušnje, da bi postali neustrašni.</p> <p>Špartanski državljani so morali vsakega novorojenčka pokazati zboru starešin, ki so se sestajale na kraju, imenovanem <i>leshe</i>. Starešine so ocenile, kako močan je otrok in ali ga je vredno pustiti pri življenju. Iznakažene in bolne so odnesli k visoki pečini na zahodu Šparte (na pobočje gore Tajget) in jih pustili umreti. Zdravi otroci so morali biti zelo žilavi. Mame so jih namenoma puščale v temi, niso smeli biti jokavi ali izbirčni.</p> <p>Pri sedmih letih so dečke poslali v vojašnice. Te je vodil <i>paidonomos</i> (nadzornik dečkov), ki je dečke uril. Otroci so dobili zelo malo hrane in obleke, da bi se privadili na lakoto in mraz. Med vadbo so dečki živeli v posebnih skupinah. Učili so jih le osnov branja in pisanja. Večino časa so posvečali telovadbi, npr. teku ali metu diska. Mladi Špartanci so uprizarjali bitke, v katerih so vadili spretnosti z mečem in sulico ter hojo v strnjenih vrstah. Urili so se tudi ob glasbi – igrali so na piščali in med korakanjem peli. Mladeniče so opazovali starejši, izkušeni Špartanci in jih spodbujali.</p> <p>Špartanske vrednote so otrokom privzgjajale že matere. V vojni je mati sinu izročila ščit in mu naročila, naj ga iz bitke prinese nazaj ali naj ga prinesejo na njem mrtvega. Matere naj bi se veselile, če so sinovi padli v boju.</p> <p>Pri dvajsetih letih se je Špartanec lahko pridružil skupnim vojaškim pojedinam. Sprejeti ga je moral vsak od obstoječih članov. Volili so s hlebčki kruha, ki so jih metali v skledo. Če se je kateri od njih zdobil, so novinca zavrnili. Izvolitev je bila pogoj za pridobitev državljanstva.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
9	10	<p>♦ Gledališče so iznašli stari Grki pred kakimi 2500 leti. Podobno kot športniki na olimpijskih igrah so med seboj tekmovali tudi pisci iger in zmagovalec je prejel venec. Predstave so bile del pomladanskega verskega praznika v čast Dionizu.</p> <p>Igralci so bili vselej moški. Nosili so maske, da so lahko odigrali različne vloge – moške in ženske, mlade in stare –, ki so od njih zahtevale veliko igralske spretnosti. Vlogam so morali prilagoditi telesno mimiko in glas, kar je zahtevalo leta učenja. Maske igralcev so imele poudarjene poteze, da bi gledalci v zgornjih vrstah lažje razumeli, kakšno razpoloženje predstavljajo. Verjetno so ojačale igralčev glas in pomagale ustvarjati posebne zvočne učinke.</p> <p>Grška gledališča so bila vedno odprta in običajno so stala na hribu. Izraz <i>theatron</i> (»razgledno mesto«) se nanaša na vrste sedežev, ki se dvigujejo v hrib. Igralci so nastopali na dvignjenem odru za okroglim prostorom orkestra, namenjenim zboru in plesalcem. V gledališču v Epidavru je bilo prostora za 14.000 gledalcev. Zgrajeno je bilo tako, da so tudi gledalci v zadnji vrsti slišali vse, kar so povedali igralci na odru.</p> <p>Prvi trije dnevi praznovanja so bili posvečeni tragedijam – igram, ki so največkrat prikazovale trpljenje mitoloških junakov in junakinj. Po tragedijah so dan zaključili s satirsko igro, ki je bila prav tako delo pisca tragedij. Ime je dobila po zboru satirov – šaljivih bitij s kozlovskimi repi, ki jim je le do užitka. Tudi satirska igra je pripovedovala mitološke zgodbe, a na lahkoten način.</p> <p>Zadnji dan je bil posvečen komedijam, in sicer so jih zaigrali kar pet. Najbolj znan komediograf je bil Aristofan, ki se je v svojih igrah norčeval iz slavnih Atencev. Ti so pogostokrat sedeli med občinstvom in se pretvarjali, da jih šale niso ujezile.</p> <p>Igre so uprizarjali tudi s posebnimi učinki. Z napravo <i>mehane</i>, nekakšnim žerjavom, so na oder spuščali bogove in junake. <i>Enkiklema</i> je bil voziček, ki so ga pripeljali na oder (npr. Medeja je umorila svoje otroke, katerih trupla so na vozičku</p>

	<p>odpeljali z odra).</p> <p>Igralce je spremljal zbor – skupina moških, ki je na prostoru pred odrom, imenovanim <i>orhestra</i>, pela, plesala in recitirala. Obračali so se na junake, komentirali njihova dejanja in gledalcem pojasnjevali zgodbo. Junake so igrali poklicni igralci, v zboru pa so bili običajni meščani, ki za nastopanje niso prejeli plačila.</p>
--	--

Naloga	Točke	Rešitev
10	10	<p>♦ O grških ženskah vemo predvsem to, kar so o njih pisali moški višjega razreda. Ti so menili, da je njihova edina naloga skrb za dom. A celo v Atenah, kjer so imele ženske manj svobode kot v drugih polis, niso vsega časa preživele zaprte v hiši. Delale so kot babice, dojljke in trgovke. Ženske višjega razreda so imele pomembnejše mesto v družbi, zato so lahko bile tudi svečenice. Revnejše so pomagale možem na polju, ženske vseh razredov pa so se udeleževale verskih slovesnosti.</p> <p>Tezmoforije so bile jesenski praznik na čast Demetri, boginji žita. Praznovale so ga samo ženske, in sicer vsepovsod v Grčiji, da bi zagotovile bogato žetev. Atenčanke so takrat za tri dni zapustile može in taborile ob gorskem Demetrimem svetišču. Boginji v dar so v prepad metale prašičke. Njihovi obredi so ostali skrivnost, saj moškimi ni bilo dovoljeno sodelovati.</p> <p>Moški so se poročali, da bi dobili moške potomce, ki bi dedovali premoženje in nadaljevali rod. Ženske so rojevale doma, pomagale so jim sorodnice ali poklicne babice. V Evripidovi Medeji junakinja primerja junaštvo porodnic z junaštvom vojakov v bitki. Pravi: »Trikrat raje bi se soočila z vojsko kot rodila.« Špartanke, ki so umrle med porodom, so častili kot vojne junake – njihova imena so izrezljali na nagrobnike, morda pa so imele tudi častne pogrebe.</p> <p>Deklice so otroštvo preživele doma pri mamah, ki so jih naučile presti, tkati in kuhati. Tako so se pripravljale na zakon, ki naj bi bil za grške ženske najpomembnejši v njihovem življenju. Poroča je bila poslovni dogovor. Oče, brat ali moški skrbnik je deklo izročil drugemu moškemu, če je to hotela ali ne. Deklice med 12. in 15. letom so običajno poročali z mnogo starejšimi snubci.</p>

Skupno število točk izpitne pole 1 OR/VR: 80

IZPITNA POLA 2**OR in VR****Prevod****Merila ocenjevanja**

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po teh merilih:

Točke	Merila	Dodatna navodila
do 40	a) pravilnost grške slovnice	Napake se odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda): <ul style="list-style-type: none"> – napake, ki kažejo na nerazumevanje grškega besedila, se točkujejo z odbitkom 5 točk; – napake, ki kažejo na nepoznavanje posamezne grške oblike, se točkujejo z odbitkom 2 točk; – napake, ki izvirajo iz predhodne napake, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napake, ki kažejo na premajhno doslednost pri prevajanju, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napaka v izbiri besede pomeni odbitek 1 ali 2 točk: 1 točko odbijemo, kadar je izbrana manj ustrezna beseda, 2 točki pa, kadar izbrana beseda ni ustrezna ali kadar beseda manjka; – obvladovanje slovenske slovnice vrednotimo po številu napak v slovenskem oblikoslovju in skladnji, pa tudi v pravopisu. Napake v pravopisu točkujemo kakor grške pravopisne napake (po 1/2 točke), napake v oblikoslovju in skladnji pa kakor grške oblikoslovne napake (po 2 točki).
do 30	b) ustreznost besedišča	
do 10	c) slovenska slovnica in slog	Dodatno se dodeli od 0 do 10 točk (pozitivna metoda). S točkami od 0 do 10 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: <ul style="list-style-type: none"> – vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost; – stavčno zgradbo; – ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča; – naravnost izražanja.

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po teh merilih:

Točke	Merila
70–80	Prevod je sklenjen, vse zveze so prevedene ustrezno. Besedišče je prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustreznejši pomen. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in se od njega razlikuje le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.
60–69	Prevod je sklenjen, ustrezno so prevedene vse zveze razen največ dveh; tiste, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.
50–59	Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote. Besedišče v največ dveh primerih ni prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica. Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnice ali sloga. Pojavljajo se napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze v grškem besedilu.
40–49	Vsaj polovica zvez je prevedenih ustrezno. Tiste, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika. V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih pa grška beseda ni prevedena. Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku. Nastajajo slovnične napake zaradi napačne izbire besede in napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Rešitev

Med njimi bil Asirijec Gobrias, starejši mož na konju in v konjeniški opravi. Rekel je, da bi rad videl Kira. In služabniki odpeljejo Gobriasa h Kiru.

Ko je Gobrias zagledal Kira, mu je spregovoril takole: »O, gospodar, jaz sem Asirijec. Imam močno obzidje in vladam veliki deželi. Imam tudi mnogo konjev, ki sem jih (nekoč) nudil asirskemu kralju in bil sem njegov velik prijatelj /bil sem mu velik prijatelj. Ko/ker pa je on, ki je bil lep in dober mož, umrl, oblast pa ima njegov sin/otrok in je moj velik sovražnik/mi je nadve sovražen, prihajam k tebi in te prosim (na kolenih) in se ti dajem za sužnja in zaveznika. Prosim te, da se zame maščuješ/da postaneš moj maščevalec, in s tem te napravim tudi za svojega sina; kajti jaz nimam sinov/moških otrok. Oni pa, ki je bil moj sin, in bil je lep in dober, o gospod, je umrl.

(Vir: Ksenofont: *Kirova vzgoja* 4.6)

Skupno število točk izpitne pole 2 OR/VR: 80